

ANADOLU
DİL VE EĞİTİM DERGİSİ
Anatolian Journal of Language and Education
(ANADED/AJLE)

Geliş/Received: 14.03.2024 *Kabul/Accepted:* 28.06.2024
Makale Türü / Article Type: Kitap İnceleme

Sedat Maden (2023). Türkçe Eğitimi ile İlgili Güncel Araştırmalar II.
1. Baskı, Hiperyayın. 360 s.
ISBN:978-625-6482-24-1

Sedat Maden (2023). Current Research on Turkish Education II.
1st Edition, Hiperyayın. 360 s.
ISBN:978-625-6482-24-1

Osman DEMİREL*

Giriş

Türkçe Eğitimi ile İlgili Güncel Araştırmalar II adlı eser Sedat Maden editörlüğünde Aslı Maden, Ahmet Zeki Güven, Mehmet Nuri Kardeş, Mete Yusuf Ustabulut, Mustafa Demir, Erhan Durukan, Emrullah Banaz, Musa Kaya, Mahir Kavun, Sinan Arı, Nurbanu Kansızoğlu, Güneş Emekçi Aşan, Engin Yavuz, Beyza Çetinkaya, Akif Özgen, Büşra Akdoğan, Büşra Öksüz, Aydın Önal, Eda Nur Özel tarafından kaleme alınmıştır. Eser;

- Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama İle İlgili Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri,
- 21. Yüzyıl Becerilerini Türkçe Eğitimine Yansımaları, Yaşam ve Kariyer Becerileri,
- Mikro Öğretim Yönteminin İki Dilli Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Etkisi,
- Türkçe Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarını Kullanma Durumlarına Yönelik Ölçek Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.
- Yedi İklim ve İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Karşılaştırılması,
- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Sadeleştirme,
- Milli Eğitim Dergisi'ndeki Türkçe Eğitimine Yönelik Hazırlanmış Makalelerin Eğilimleri: (2010- 2023) Yılları Arası,
- Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları ve İlkokul Türkçe Ders Kitapları.
- İlkokul Türkçe Öğretim Programlarının Felsefi Temelleri Açısından İncelenmesi,
- Türkçe Sözlükteki Eğitim Bilimi Etiketli Sözcükler Üzerine Bir İnceleme,
- Türkiye'de Kütüphane Kullanma Alışkanlığı Üzerine Yapılmış Araştırmalar,

Atf Bilgisi: Demirel, O. (2024). Kitap inceleme, *Anadolu Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 47-51. Doi: <https://10.5281/zenodo.12584014>

* Öğr. Gör., Gümüşhane Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER),
osman.demirel@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6783-5967

- Türkçe Sözlükte Dil Bilgisi Etiketli A-B Harfiyle Başlayan Sözcükler Üzerine Bir İnceleme,
- Okuma Eğilimleri ve Kütüphanelerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme: Ankara İli Örneği,
- Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Beceri Alanları ve Türkçe Öğretim Programında Belirtilen Kazanımlara Uyumu Üzerine Bir İnceleme,
- Türkçe Eğitimi Konulu Makalelerin Özet Bölümlerinin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi

Bölümlerinden meydana gelmektedir ve toplamda 360 sayfadan oluşmaktadır.

Prof. Dr. Sedat Maden Türkçe Eğitimi ile İlgili Güncel Araştırmalar II adlı eserin önemini şu şekilde açıklamaktadır:

“Türkçe, 5 bin yıldır bilinen dünyanın farklı coğrafyalarında konuşulan dillerden biridir. Türkçenin eğitimi ve öğretimi çok yönlüdür ve bilgiden ziyade beceriye odaklanmaktadır. Bu özellikler Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel araştırmalara ivme kazandırmakta ve her geçen gün yeni çalışmalar ile ilgili literatür zenginleşmektedir. Elinizdeki kitap Türkçe öğretimine dair güncel araştırmaları alanın bilim insanları, öğretmen ve okurlarına sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Eser bu anlayışla hazırlanmış serinin ikincisidir. 2022 yılında ilki okurla buluşmuş olan kitap, bu yıl Türkçe Eğitimi İle İlgili Güncel Araştırmalar II adıyla yayımlanmaktadır (Maden, 2023, s.13).

İlerleyen kısımlarda bölümlerin kısa özetleri verilecek ve tanıtımları yapılacaktır.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama İle İlgili Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri adlı çalışmayı Sedat Maden ve Aydın Önal kaleme almıştır. Literatür taramasına dayanan çalışmada asıl amacın yabancılara Türkçe öğretimi alanında metin uyarlamalarını içeren yüksek lisans ve doktora tezlerini derlemek olduğu görülmektedir. Araştırmanın veri kaynağına bakıldığında, 2000 ila 2023 yıllarının baz alındığı açıkça belirtilmiştir. Bulgularda ise metin türlerine göre, yazarlarına göre, dil seviyelerine göre, veri toplama araçlarına göre ve çalışma grubuna göre sınıflandırma yapılmıştır. Metin uyarlama ile ilgili çalışmaların en fazla A1, A2 ve B1 seviyelerinde yapıldığı; en az ise B2, C1 ve C2 seviyelerinde yapıldığı tespit edilmiştir.

21. Yüzyıl Becerilerini Türkçe Eğitime Yansımaları, Yaşam ve Kariyer Becerileri adlı çalışmayı Erhan Durukan ve Nurbanu Kansızoğlu kaleme almıştır. Sanayi ve endüstri temelinde bilgi ekonomisine doğru evrilme düzleminde 21. yüzyıl hayat standartları, 21. yüzyıl becerileri ve teknoloji becerilerinin ele alındığı bu çalışmada öğrencilerde bulunması gereken nitelikler, yaşam ve kariyer becerileri, esneklik ve uyum, değişime ayak uydurma gibi başlıklar etrafında konular ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada literatürün çok geniş bir biçimde tarandığı görülmektedir. Sosyal ve Kültürler arası değişim, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk gibi konular değerlendirilmiştir. Özellikle de ortaokul öğrencilerinin bu becerileri Türkçe dersi vasıtasıyla kazanması üzerinde durulmuştur.

Mikro Öğretim Yönteminin İki Dilli Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Etkisi adlı çalışmayı Engin Yavuz ve Mehmet Nuri Kardeş kaleme almıştır. Çalışmanın özünü oluşturan yazma becerisine ait geniş bir literatür verilen araştırmada yaratıcı yazma ürünlerini değerlendirme ölçeği ile veriler toplanmıştır. Deney ve gözlem grubu kullanılan çalışmada mikro öğretim tekniğinin yaratıcı yazma noktasında iki dilli öğrenciler üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarını Kullanma Durumlarına Yönelik Ölçek Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması adlı Ahmet Zeki Güven ve Emrullah Banaz tarafından kaleme alınan ölçek geliştirme çalışmasında sürekli gelişmekte olan yeni yüzyıl becerilerine değinilmiş, öğretim yaklaşımları elden geçirilmiş ve öğretim programları özetlenmiştir. Web 2.0 teknolojilerinin içerdiği kapsama değinilen çalışmada yöntem olarak nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu öğretmenler oluşturmaktadır. Elde edilen veriler cinsiyete gör sınıflandırılmış, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik testleri yapılmıştır. Toplamda 75 tane Türkçe öğretmenine uygulanan ölçeğin güvenilirlik sonucu olumlu olarak belirtilmiştir. Ölçeğin üç alt boyuttan oluştuğunu belirten yazarlar birinci alt boyutun dil gelişimi, ikinci alt boyutun öğretmen, öğrenci ve ders, üçüncü alt boyutun ise sosyal medya olduğunu ifade etmişlerdir.

Yedi İklim ve İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Karşılaştırılması adlı çalışmayı Mete Yusuf Ustabulut ve Büşra Akdoğan kaleme almıştır. Ders kitaplarının tarih boyunca eğitimdeki önemine değinilen ve geniş bir alan taraması yapılan çalışmada B1 seviyesinde her iki kitabında dört temel beceri düzleminde incelemenin temel amaç olarak güdüldüğü belirtilmiştir. Çalışmada her iki kitapta yer alan konuşma becerisinin günlük iletişim ile sınırlı kaldığı, Yedi İklim 'in öğrencilere bilgileri doğrudan değil dolaylı olarak verdiği, İstanbul'un ise metotlar ile öğretim yaptığı görülmüştür. Yazarlar yaptıkları değerlendirme sonucunda Yedi İklim Türkçe kitabının daha verimli olacağı sonucuna ulaşmıştır.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Sadeleştirme adlı çalışmayı Musa Kaya kaleme almıştır. Yazar çalışmada dil becerilerini etkin kullanmadan, insanların niçin yabancı dil öğrendiğine değinmiş ve bireylerin güdülenme sebeplerini ortaya koymuştur. Yabancı dil öğretiminin nasıl gerçekleştiği konusuna değinilen yazıda yabancı dil öğretiminde temel olan metin kullanımı üzerinde durulmuş ve öğretimde kullanılacak metinlerin Başvuru Metni'ne göre düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Metinlerin içerdiği özellikleri ve sınırlılıkları açıklayan yazar, daha sonrasında metin sadeleştirmeye değinmiştir. Metin sadeleştirmenin yabancı dil öğretimi için çok önemli bir sorun olduğunu ortaya koyan araştırmacı güncel çalışmalara ve metin sadeleştirme yaklaşımlarına değinmeyi de ihmal etmemiştir. Sonuç olarak, metin sadeleştirmenin bir uzmanlık gerektirdiğini ve sadeleştirilmiş metinlerin dil öğretiminde yaygın kullanılması gerektiğini aktarmıştır.

Millî Eğitim Dergisi'ndeki Türkçe Eğitime Yönelik Hazırlanmış Makalelerin Eğilimleri adlı çalışma Aslı Maden, Emrullah Banaz ve Akif Özgen tarafından kaleme alınmıştır. Millî Eğitim Dergisi'ndeki makaleler yılına, yazar sayısına, konularına, yöntemlerine ve örneklemelerine göre sınıflandırılmış ve tabloluşturulmuştur. Araştırma sonucunda dergide konuyla ilgili toplamda 115 makale olduğu ve en fazla makalenin 2016 yılında yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları ve İlkokul Türkçe Ders Kitapları adlı çalışmayı Sinan Arı kaleme almıştır. Araştırma, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları listesine bağlı kalınarak nitel araştırma yöntemi düzleminde doküman inceleme tekniği ile yapılmıştır. Araştırmada 25 tane SOKÜM unsurundan 8 tanesinin kitaplarda yer aldığı ve daha fazla unsurun verilmesi gerektiği önerilmiştir.

İlkokul Türkçe Öğretim Programlarının Felsefi Temelleri Açısından İncelenmesi adlı çalışma Büşra Öksüz ve Mustafa Demir tarafından kaleme alınmıştır. Felsefe teriminin tarihi temellerinden ele alınmaya başlayan çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak geliştirilmiş ve eğitim programlarının genelini daimici ve esasici olduğu son yıllarda hazırlanan programların ise ilerici olduğu belirtilmiştir.

Türkçe Sözlükteki Eğitim Bilimi Etiketli Sözcükler Üzerine Bir İnceleme adlı çalışma, Sedat Maden ve Mahir Kavun tarafından kaleme alınmıştır. Nitel araştırma yöntemi düzleminde doküman

inceleme tekniği ile yapılan çalışmada eğitimin felsefi temellerine daha sonrasında da çeşitli tanımlarına yer verilmiş, geniş bir alan yazın taraması yapılmıştır. Veriler Türk Dil Kurumu tarafından 2011 yılında baskısı yapılan Türkçe Sözlük'ten sağlanmıştır. Çalışma kapsamında sözlükte yer verilen maddelerin 80 sözcükten oluştuğunu ve 75'inin isim 5'inin ise sıfat türünde olduğu tespit edilmiştir. Eğitim bilimi alanındaki sözcüklere bakıldığında ise Türkçe, Arapça, Fransızca İngilizce ağırlıkta olduğu vurgulanmıştır. Elde edilen sonuçlardan hareketle Türkçenin eğitim bilimi alanındaki terimlerinin ve sözcük sayılarının hatırı sayılır düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye'de Kütüphane Kullanma Alışkanlığı Üzerine Yapılmış Araştırmalar Mete Yusuf Ustabulut ve Eda Nur Özel tarafından kaleme alınmıştır. Nitel araştırma yöntemi düzleminde yapılan çalışmada meta sentez yaklaşımı kullanılmış, 32 makale ve 17 tez olmak üzere toplamda 49 çalışma incelenmiştir. 1990 ile 2022 yılları arasında sınırlandırılan çalışmada veriler türüne, veri toplama araçlarına, kütüphanelerin türlerine, çalışmanın yapıldığı alan ve bölümlerine ve şehirlerine göre sınıflandırılmıştır. Sonuç olarak en fazla araştırmanın 2012 yılında yayınlandığı ve örneklem bakımından en fazla üniversite öğrencilerinin tercih edildiği belirtilmiştir.

Türkçe Sözlükte Dil Bilgisi Etiketli A-B Harfiyle Başlayan Sözcükler Üzerine Bir İnceleme adlı çalışma, Aslı Maden ve Mahir Kavun tarafından kaleme alınmıştır. Nitel araştırma yöntemi düzleminde doküman inceleme tekniği ile yapılan çalışmada Türkçe Sözlük'te dil bilgisi kategorisinde bulunan sözcükleri belirlemek amaçlanmıştır. 2011 yılında yayınlanan sözlük temele alınmıştır. Çalışma kapsamında 123 sözcük tür, kaynak ve dil yapılarına göre sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda, 115 sözcüğün isim, 8'inin sıfat türünde olduğu tespit edilmiş ve diğer sözcüklerle sayı bakımından uyumlu olduğu belirtilmiştir.

Okuma Eğilimleri ve Kütüphanelerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme: Ankara İli Örneği adlı çalışma Musa Kaya ve Eda Nur Özel tarafından kaleme alınmıştır. Nitel araştırma yöntemi düzleminde doküman inceleme tekniği ile yapılan çalışmada Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'nden temin edilen Ankara ilinin tamamını kapsayan son 5 yılda yapılmış çalışmalar araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma 2018 ve 2022 yıllarıyla sınırlı tutulmuştur. Kütüphanelerin en fazla çocuk kullanıcılar tarafından ziyaret edildiği kitapların türünden anlaşılmıştır. Yetişkin okurların kitapların özelliklerinden hareketle kütüphaneyi yeteri kadar kullanmadığı belirtilmiştir. Bunun en büyük sebebinin de salgın hastalıklar olduğunun da altı çizilmiştir.

Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Beceri Alanları ve Türkçe Öğretim Programında Belirtilen Kazanımlara Uyumunu Üzerine Bir İnceleme Veysel Çetinkaya ve Mehmet Nuri Kardaş tarafından yazılmıştır. Nitel araştırma yöntemi düzleminde doküman inceleme tekniği ile yapılan çalışmada 2018 ve 2019 yılından itibaren okutulmaya başlayan ve günümüzde kullanılan ders kitapları, güncel ders programı araştırma kapsamında tutulmuştur. Araştırma sonucunda incelenen materyallerde en fazla okuma becerisine yer verildiği, dinleme, konuşma ve yazma becerisinin ise sınırlı tutulduğu vurgulanmıştır.

Türkçe Eğitimi Konulu Makalelerin Özet Bölümlerinin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi adlı çalışmayı Güneş Emekçi Aşan kaleme almıştır. DergiPark'ta dizinlenen makalelerin özet bölümlerinin okunabilirliğinin incelendiği çalışmada makalelerin okunabilirlik düzeyinin düşük olduğu belirtilmiş ve akademik metinler için yeni bir formül ihtiyacının olduğu belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla tanıtılan bu kitap Türkçe eğitimi alanına ilgi duyan okurlara, eğitim alanında çalışan araştırmacılara, Türkçe öğretmenliği lisans programında öğrenim gören adaylara ve alanda aktif olarak görev yapan öğretmenlere katkı sunacak bir eser olmasının yanı sıra okurlarına alanın güncel bakış açısını sunabilecek bir başucu kitabıdır. Bu yönüyle tanıtılan bu kaynak alanyazında karşılaşılan diğer kuramsal kitaplardan ayrılmaktadır.

Kaynakça

Maden, S. (Ed.) (2023). *Türkçe eğitimi ile ilgili güncel araştırmalar II*. Hiperyayın.